

תפקיד שמעולם לא עסק בו קודם. והדורש ידע ונסיון עמוק בנעשה בשוקי העבודה ובעיותיה.

★ ★ ★

מעד לראשי האגפים

אשר מפתובבים בראש המשרד פקידים בעלי דרגות גבוהות אך חסרי תפקידים מוגדרים, שהשר והמנהל הכללי מטילים עליהם מדי פעם תפקידים מיקריים שבמשרד מסודר מוטלים באופן סטאטי על ראשי האגפים — ברור שדבר זה יוצר מבוכה ואי-אכפתיות בין ראשי האגפים. אם עד כה ראו את עצמם אחראים לביצוע מדיניות העבודה — איש איש באגפו — הרי עתה טושטשו הסמכויות והאחריות של כל עובד ועובד.

נוצרה כעין שיבת-בנינים, בין השר והמנהל הכללי לבין ראשי האגפים. ראשי האגפים התרגלו לפלישות הפתאומיות של מקורביה השר לתחומיהם, על אף שמקורבים אלה אינם אנשי-מיקצוע ואף לא אחראים רשמית לאגפים.

דבר זה גרם לכך, שבעוד שגורמי-חיץ שונים ידעו קודם לפנות לאגף זה או אחר, בהתאם לנושא, קיימת כיום הרגשה שפנייה לאחד ממקורבי השר יעילה יותר מאשר לראש אגף. מנהלי האגפים לא ראו אפילו טעם להתנגד לנוהל זה, כאשר השר מעולם לא אמר להם ברורות מה מגמתו במיבנה האירגוני החדש של המשרד. הם ראו בכל אחד מאנשי-הצד של השר נציג מוסמך ושליח פליטוטנציאלי של יוספטל — שאולי כבר נבחר להחליף את ראש האגף באחד הימים.

מה היא המדיניות אותה מחדירים השר ומקורביו, באגפים השונים של משרד העבודה?

★ ★ ★

בינים בתראיבי

אגף השיכון הוא האגף הגדול ביותר של משרד העבודה ותקציבו הוא הגדול בין תקציבי האגפים. תפקידו לחסות את בניית השיכונים, בהתאם למדיניות הקליטה של הממשלה. מדיניות זו מבוססת על עקרון מוצהר עיקרי: פיזור האוכלוסיה בחלקים השונים של הארץ, מטעמים כלכליים או בטחוניים.

מדיניות זו בוצעה עלידי האגף, עד לפני כואו של יוספטל. מרכזי הבניה הגדולים היו בירושלים וסביבתה, בדרום הארץ ובאזורים המיתוח בצפון. הבניה בערים הי גדולות הוטאה לקבלנים הפרטיים ולחברות השיכון השונות.

מזה כשנתיים הולכת תמונה זו ומשתנה. הבניה העיקרית של משרד העבודה עברה לתראיבי וסביבתה המיידית. בניגוד לקו המנהל של הממשלה, השיכונים מוצעים במחירים ובתנאים נוחים בהרבה מאלה של הקבלנים הפרטיים, וזה מושך שיכונים חדשים של פועלים ועולים חדשים, ה זוכרים למשרד המפא"י את חסד כניסתם לשיכון עירוני. המיפנה בא כאשר חיפשה מפא"י פיצוי על אובדן קולותיהם של יתיקי העיר הגדולה.

מתוך שיקול זה יש להבין את החשיבות העליונה שמפא"י מייחסת להמשך שלטונה באגף השיכון. אפשר אולי גם למצוא בכך הסבר להחלטתו של השר, אשר שינה את אגף השיכון למינהל השיכון. בעוד שאגף חייב להיות חלק אורגאני של המשרד, הרי שמינהל ניתן בקלות ליהפך ליחידה עצמאית, שיוכל להיות נתון לפיקוחו של כל משרד כלכלי בממשלה.

אם, למשל, תיאלץ מפא"י, בקואליציה הבאה, למסור את משרד העבודה למפלגה אחרת, תוכל לנתק מעליו את מינהל השיכון, להעבירו למשרד האוצר או למשרד המסחר והתעשייה, או לכל משרד מפא"י אחר.

★ ★ ★

אגף הדיש נוצר

אגף התעסוקה והקליטה הוא ה שני במעלת חשיבותו. תפקידו לקבוע את מדיניות התעסוקה, על צנפי השונים. הוא צריך לחסות יצירת מקורות תעסוקה חדשים, בהתאם לקליטת העולים, בחלקים השונים של הארץ. בידו לעודד הקמת מיפעים חדשים עלידי השקעות כספים במיפעים עלים הרצויים לו, או עלידי המלצת עזרה כספית ממשרדים אחרים. תפקידו גם להכיר שיר עובדים מקצועיים, כדי להקל על קליטתם במיפעלים.

לפני כשנה הודיע השר, מעל במת הכנסת,

סגנית בלי חפקיד

טל במקומה והיא נשארה מחוסרת תפקיד

כי בכוחנו להקים אגף מיוחד לנוער ול- הכשרה מקצועית, שטח שעד אז היה אחי ראיו אגף התעסוקה. מדוע היה צורך באגף חדש? לדברי השר, ביקש רק לתת דגש מיוחד לבעיות הנוער וההכשרה המקצועית — דבר שאפשר היה לעשותו, לכל הדעות, גם במסגרת של אגף התעסוקה הקיים כיום.

אולם בראש אגף זה עומד ראש-האגף היחיד שאינו איש מפא"י, והוא דב כוכבי, איש אחדות העבודה, הממלא תפקיד זה מאז הקמת המשרד. בראש האגף החדש לנוער ולהכשרה מקצועית הועמד יוסף סלייפר. עד אז שימש כאחראי לבנייני ציבור באגף השיכון.

חשוב עוד יותר מעובדה זו: סלייפר הוא איש מפא"י, נאמן אישית וללא-גבול ליוספטל. רק במקרה לא עבר מימיו כל

מישנה בלי סמכוח

הוא אלוף-משנה יצחק פונדק, המשנה למנהל הכללי, גם תפקידו רוקן מכל תוכן, עם מנוי נאמן יוספטל כמנהל-כללי. תעסוקת בניינים: שליחות למען המגבית המאוחדת בארגונינו.

עד כה לא פורסמו מימצאי הוועדה. ביני תיים היא הצליחה להביא את אהרונסון לי- אותו מצב של לא-אכפתיות, אליו נק- לעים והליכים מנהלים רבים במשרד העבו- דה. מצד איד נמתחה ביקורת על עבודתו, ומאיך לא נאמר לו מה הליקויים שעליו לתקנם. בשנתון הממשלה האחרון, בינתיים, הוצא שמו של אהרונסון מרשימת ראשי המשרד ובמקומו הוכנס שמו של מזכיר המחלקה — נוהג שאינו קיים לגבי שום מחלקה אחרת.

מחלקה חיונית זו ממונה על חיי פועלים. אם מנהלה אינו מנאים לתפקידו, צריך השר לסלקו ללא דיחוי. אין זו זכותו של השר. זוהי חובתו. במצבי-הבניים שנוצרו, והנמשך מזה שנה וחצי, שקעה מחלקת ה- בטיחות, הממונה על בטיחות חייהם של פועלים בעבודה, באווירה של אי-בטחון לגבי עצם קיומה.

★ ★ ★

עסקי התעסוקה

יחד עם מינויו של יוספטל כשר ה- עבודה נכנס לתוקפו חוק שירות התעסו- קה. חוק זה ביטל את לשכות העבודה של האירגונים המפלגתיים השונים, שהיו קיי- מות עד אז, הפכו לשירות ממלכתי עצמאי, שאינו תלוי בשום גורם מפלגתי.

בראש השירות הועמדה מועצה ציבורית, המורכבת מנציגי עובדים ומעבידים בכוח שווה. לשון-המאזניים הם נציגי משרד ה- עבודה, כבא-יכוח הממשלה. את הגיהול ה- מעשי של השירות הטיל החוק על מינויה- עצמאית, שבראשה נשאר לעמוד מנהל מרכז הלשכות הקודם, זלמן מילשטיין, אשר עד לפני זמן קצר שימש סגן ראש עיריית בני-ברק מטעם מפא"י.

אך המפלגה לא הצליחה לכפות על השר יחס חיובי יותר למילשטיין. יוספטל השאיר אמנם את ראש מינהלת שרות התעסוקה על מקומו, אולם הוא הטיל את הגיהול המע- שי על איש אימונו גיורא לוטן.

דבר זה גרם ליחסים עכורים בין מיני- הלת השירות לבין המנהל הכללי של משר- ד העבודה — וזה משתקף ביחסם של אנשי מילשטיין עם אנשיו של גיורא, לרעת יעילותו של שירות התעסוקה. עד כדי כך, שבפעם הראשונה מאז קיום של- כות העבודה הוכרזה שביתה של עובדי ל- לישכות-התעסוקה בפתח תקפה ובכפר-סבא, נגד משרד העבודה, על תנאי עבודתם. ה- פועלים החקלאיים הזקוקים לשירותה ה- יומיומי של לשכתם היו הקורבנות הישי- רים לריב המבחר את הגהלת שירות ה- תעסוקה: הם לא יכלו לקבל סידור-עבודה מן הלשכות המושבות.

כדי להבטיח לעצמו, בכל זאת, שליטה, החזיר לוטן את אנשיו בין עובדי שירות התעסוקה. עשה שבכל המדינה קיים מחסר בידים עובדות, מצא לנכון להגדיל ללא צורך את סגל עובדי לשכות העבודה בקי- רוב לשבעים עובדים חדשים. מכיון ש- מילשטיין אינו מעז למנות עובד אחד על דעת עצמו, ידע כל איש כי מינוי העובדים החדשים הוא צו ישיר של לוטן ויוספטל. אחד מאנשים אלה הוא אותו ישראל קיסר, אשר מונה לתפקיד יועץ ראשי לענייני התעסוקה.

יחד עם זאת, פעל השר לריקון מינהלת שירות התעסוקה מחלק מתפקידיה. הוא הפיל על האגף החדש לנוער ולהכשרה מקצועית תפקידים, שהיו נותנים עד אז בידי שירות התעסוקה הממלכתי — נוסף לאלה שנלקחו מאגף התעסוקה.

★ ★ ★

ביצועיסטי, לא אישי-ביצועי

מדוע חשוב לפרסם עובדות אלה דהקא- עתה? בראש וראשונה, מפני שקיימים סיכויים, כי בממשלה החדשה לא יהיה משרד העבודה עוד נחלתה הפרטית של מפא"י. במקרה זה, חובה לדעת מה המיני- רעות שהוצמחו עלידי יוספטל במיבנה המשרד, ולהבטיח את סילוקן או תיקונן. יש גם סיבה חשובה נוספת. גיורא יוספ- טל נחשב לאיש מרכזי בחוג הצעירים של מפא"י. הוא נהנה מן השייכות למחנה ה- כולל של "ביצועיסטים", כאילו היה, אמנם, איש-ביצוע יעיל. כי שום גורם ציבורי לא עמד מקרוב על יעילותו, הלכה למעשה. בעוד שבזיונות שמעון פרס במשרד הבטי- חון עומדים — במידה שהצנזורה מתירה זאת — תחת ביקורת העתונות ודעת ה- קהל; ובעוד שכשולונותיו של משה דיין במשרד החקלאות זכו אף לביקורת גלויה וקטלנית רבת-מימדים, לא עמד עד כה הצי- בור על מעשיו של השר יוספטל במשרד העבודה. גילויים אלה מוכיחים מה יכולתו של שר "צעיר" זה.